

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΜΑΥΡΟΙΣ

Η παρωδία αυτή παίχτηκε την 1 Φεβρουαρίου 1942 στη μεγάλη παράσταση του "Φανού των Συντακτών". Την παραθέτω σαν χαρακτηριστική της εποχής.

Η Γερμανική λογοκρισία που την ενέκρινε όταν την είδε στη σκηνή κατάλαβε ότι κάτω από το πρόσχημα της χοντροκομμένης παρωδίας δινόταν μια ζωνηρή κι αληθινή εικόνα της πείνας και απαγόρευσε να ξαναπαιχτεί. Ένας Γερμανός ελληνιστής εξ άλλου, με ιερή συγκίνηση διαμαρτυρήθηκε στην "Ένωση Συντακτών" και στην ελληνική λογοκρισία γιατί ... διασυρόταν ο Ευριπίδης! Οι χιλιάδες των νεκρών μας ωστόσο δεν εκίνησαν καθόλου ούτε την οργή ούτε καν την προσοχή του σοφού Γερμανού ελληνολάτρη.

Η παρωδία ανεβάστηκε κανονικά σαν αρχαία τραγωδία με χορό και μουσική υπόκρουση που είχε γράψει ο μαέστρος Βιτάλης. Την Ιφιγένεια είχε παίζει ο Μαυρέας, τον Ορέστη ο Μάνος Φιλιππίδης, τον Πυλάδη ο Χριστοφορίδης, την κορυφαία του χορού η Μαρίκα Νέζερ, τον Εξάγγελο ο Ανακτορίδης.

Δημήτρης Ψαθάς από το βιβλίο "Χειμώνας του 41"

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΜΑΥΡΟΙΣ

(Σε μια πλατεία συνοικιακή. Στη μέση ένα χαμηλό σπίτι.
Μπροστά ένας βωμός από κασόνια άδεια. Από το βάθος
της σκηνής προχωρεί η Ιφιγένεια και στέκεται μπροστά στον βωμό)

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ο Γκίκας ο Λεβέντης του Στραβάραπα
του ξακουστού χασάπη η γέννα και της Στάθαινας
με τις γοργές ποδάρες του επήγε στο Μενίδι.
Και φήμη έτρεξε εδώ στων Πετραλώνων
τα δοξασμένα τα σοκάκια
πως τάυρον έφερε βαρβάτον και τον έσφαξε
και κρέας πουλά
προς χίλιες την οκά.
και βούηξαν των πολυπεινάστων
των Αθηναίων τα στομάγια.
Κι' είπα κι εγώ στ' αδέρφι το μονάκριβο
"Αντε μωρέ Ορέστη να πάρεις λίγο κρέας

κι' ας είναι και πανάκριβο.
'Εχω να φάω ένα μήνα
κι έλωσ' από την πείνα"!'
'Ετσι ξεκίνησε ο Ορέστης μ' έναν άλλονα
από το τέρμα Ιπποκράτους στα Πετράλωνα.
Και μέρες τρεις τον περιμένω, αλλοί μου,
και καίγεται η ψυχή μου.
Γιατί ούτε γυρνα και ούτε κρέας φέρνει
ώχου μου πείνα πού με δέρνει ! . .

(Η Ιφιγένεια κρατά με λιγούρα το στομάχι της ενώ μπαίνει από τα δεξιά
κι' αριστερά της σκηνης χορός γυναικών χωρισμένος στα δυο. Οι γυναίκες
κρατάνε δίχτυα, τσάντες, καλάθια άδεια.
Σχηματίζουν ημικύκλιο γύρω στην Ιφιγένεια).

ΧΟΡΟΣ

Σιγήσατε μ' ευλάβεια
οι κατοικούμενοι
των Πετραλώνων τα σοκάκια
όπου οι μαυραγορίτες
κινούν συναπαντούμενοι.

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Ω Παναγιά βοήθα
να βρούμε λίγη κολοκύθα!..
στα μέρη τούτα τ' άξενα
Γυρνώ το μερονύχτι
με αδειανό το δίχτυ.
από Αχαρνών κι' από Βείκου
από Κολοκυνθού κι' από Κυψέλη
μ' έκαναν οι θεοί μου κατευόδια
ως πήρα τον δρόμο με τα πόδια.
Κι' ήρθε μαζί κι' η Ιφιγένεια

κορίτσι από οικογένεια
πού έμεινε στο σπίτι ρέστη
χάνοντας τον Ορέστη.

ΧΟΡΟΣ

Τι νέα; Βρήκες τίποτε;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ξεκίνησα για λίγο γάλα
κι' έμεινα η άμοιρη μπουκάλα!

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Κάνα σημάδι απ' τ' αδέρφι;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Αλίμονο γειτόνισσες έφαγα τα σοκάκια
ο νους μου ολούθε εστράφη
μα ούτε τον Ορέστη βρίσκω
ούτε τον φίλο του Πιλάφη.
Χαμός! Ας ήταν να χαθώ
αφού η μοίρα μου τ' ορίζει
ούτε για δείγμα δεν μου βρίσκεται
πενήντα δράμια ρύζι.

Ωχου τ' άδεια ντουλάπια μου!

ώχου τα πάθια !

τ' άδεια καλάθια!

Τραπέζια πολυστέναχτα
μονάχη σου τα είδες γεμάτα λαχανίδες.

Ωχου τόσες φορές

να περιμένω στις ουρές

Τα ίδια και τα ίδια

μισή οκά κρεμμύδια!

Κι' ως είδα ψες το όραμα

σ' ονείρου υπνοφαντασιά

πώς έτρωγα κεφτέδες
βάζω φωνή και μουγκρητό:
"Ορέστη μου, αδέρφι μου!
Αχ δεν μπορώ !
λίγο ψητό ! . . . να στυλωθώ ! . . ."
Παίρνει ο Ορέστης το στρατί
μαύρον να δει, κρέας να βρει.
Κι' έχασα από τότε μου αλλοί ! ...
τ' αδέρφι πού μου τώφαγε
η πολυμίσητη ουρά
κι' η μαύρη αγορά! . . .

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Είσαι και λίγο φωνακλού
και τον κατακλυσμό μας φέρνεις
συσσίτιο δεν παίρνεις;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ωιμέ !

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

δεν πήρες εσύ τίποτε,
από εκείνο πού ταΐζει
κουτσούς, στραβούς, κουλούς;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τι εννοείς;

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Το "Κουρτουλούς".

ΧΟΡΟΣ

Το "Κουρτουλούς" το "Κουρτουλούς"
ήταν σωσμός για τούς πολλούς!

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Αλίμονο γειτόνισσες

θα το θυμάμαι αείποτε
έφαγα μιά φορά φασόλια
κι' έγινε πολύς θόρυβος δια το τίποτε.

Α' ΗΜΙΧΟΡΙΟ

Η φασολάς! Η φασολάς!
ήταν σωσμός μα και μπελάς.

Β' ΗΜΙΧΟΡΙΟ

Το "Κουρτουλούς" το "Κουρτουλούς"
πρέπει να φέρει και φελλούς.

ΑΓΓΕΛΟΣ

(Μπαίνει τρέχοντας και χυμά στη σκηνή ασθμαίνοντας).

Κόρη τής θειά-Νικόλαινας και του Νικόλα
άκου μου τα μαντάτα όλα!

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τι τρέχει πού ταραίζει μου το κλάμα;
Πέστο μου νέτα σκέτα.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Δω πάρα κάτω δίνουν φέτα!

ΧΟΡΟΣ

Φέτα;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ωιμέ!...

(Οι γυναίκες μουγκρίζουν κι έξαλλες τρέχουν προς τα αριστερά. Τις ακολουθεί κ' η Ιφιγένεια. Φεύγει ο Άγγελος. Από δεξιά μπαίνουν ο Ορέστης κι ο Πυλάδης).

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ρε φίλε μου Πιλάφη! . . .

ΠΥΛΑΔΗΣ

Λέγε Ορέστη

ΟΡΕΣΤΗΣ

Βλέπεις εδώ;

Τσουβάλια στίβα!

ΠΥΛΑΔΗΣ

Δω θάναι του μαυραγορίτη
του Γκίκα η καλύβα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Έχεις δίκιο. Κι' άδικο είχα πού σε μάλωνα
καθώς ψάχναμε σ' όλα τα Πετράλωνα

ΠΥΛΑΔΗΣ

Δόξα νάχει ο Δίας!

ΟΡΕΣΤΗΣ

Δεν υπάρχει πια.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Δεν υπάρχει Δίας πού από ψηλά κοιτά;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μπα!

Ή θα περιμένει ουρά
ή πού θα κάνει μαύρη αγορά.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Τελοσπάντων.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Τα μάτια στριφογύρνα. Ωστόσο καλά κοιτά
μου φαίνεται πώς πατήσαμε την πίτα.

Ω Πείνα ! ...

σε ποια δίχτυα μ' έχεις μπλέξει
με τα γουργουρητά σου αυτά
και με τον άγριο ταμπουρά
που παίζει η κοιλιά.

(Κρατάει την κοιλιά του ξελιγωμένος και κάθεται επάνω στην κασόνα.

Το ίδιο κάνει και ο Πυλάδης πού φαίνεται επίσης ξελιγωμένος.

Μετά βίας σέρνουνε τα πόδια τους).

ΠΥΛΑΔΗΣ ..

Άντε και θα μάς περιμένει η Ιφιγένεια.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Αγνώριστη έγινε η καημένη
κι' από την πείνα
θα έχει βγάλει γένια ! . .

ΠΥΛΑΔΗΣ

Ορέστη μου την σήμερα
δύσκολα η ζωή κυλά

ΠΥΛΑΔΗΣ

Έχασα δεκατέσσερα κιλά
κι' αυτή καμμιά εικοσαριά,
Καθώς έλειψε τώρα και ή μάσα της
άλλαξε και ή φάτσα της
τα μάτια της γέμισαν θολούρα
και ως την πιάνει η λιγούρα
φονάζει ωιμέ!

Ορέστη μου, αδελφέ,
έναν κεφτέ!...

Αλλοί !

Ποιος από τούτα θ' απαλλάξει μας ;

Γιατί ως καταντήσαμε
δύσκολα γνωριζόμαστε αναμετάξυ μας!

Πώ, πώ ! . .

ΠΥΛΑΔΗΣ

Τι έπαθες;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Οι Ερινύες! . . .

Σ' έπιασαν πάλι οι μανίες;

ΟΡΕΣΤΗΣ (λαχανιασμένος)

Τα πόδια μου λυγούν
μαυραγορίτες και μεσίτες

ξανά με κυνηγούν!.

Ω νάτος! Νάτος πάλι

αυτός με το τσουβάλι

μου δίνει ένα φασόλι

και μου ζητά το πορτοφόλι ! . . .

ΠΥΛΑΔΗΣ

Ποιος είναι; Πούντος ρε;

ΟΡΕΣΤΗΣ (έντρομος κοιτώντας στον αέρα)

Ω νάτος! Πίσω μιαρέ! . . .

δεν θέλω βρε κουκιά

πέντε χιλιάδες την μπουκιά!

Να κι' άλλος! Κι' άλλος ένας

και τούτος δεσ

πού λήσταρχο τον λες

δίνει φακές.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Ποιος είναι; Πούντος;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Αυτός με τα μάτια τα τσιμπλιάρικα.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Πόσο τις δίνει;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μια οκά φακές, μισή οκά χιλιάρικα!

ΠΥΛΑΔΗΣ

Αλλοί μου! Αφροδίτη!

ΟΡΕΣΤΗΣ

Α, τον λωποδύτη! .

Κι' άλλος εδώ! Κι' άλλος εκεί!

κοίτα τον ρε Πιλάφη

κοίτα την φάτσα του την άχαρη

που μου ζητά ένα οικόπεδο
για μισή οκά ζάχαρη!
ΠΥΛΑΔΗΣ
Αλήθεια;
ΟΡΕΣΤΗΣ (τον πιάνει μανία)
Ρεβίθια! ...
Φασόλια, κουκιά, κολοκύθια! . .
παντζάρια, μουλάρια, τομάρια!
Δεν θέλω. Πίσω ! Πυλάδη βοήθεια ! ...
αυτός κολοκύθια
και τούτος το ρύζι
εισπράττει και βρίζει ! . . .
Πυλάδη το λάδι
χιλιάδες, ρημάδι
σπανάκι σακάκι
μου παίρνουν αλοι μου! . . .
καλοί μου
βοηθάτε ! χτυπάτε !
Ωιμέ στο παντελόνι
απλώνει
το χέρι του άπαξ
ο άρπαξ !
ΠΥΛΑΔΗΣ
Ησύχασε. Ορέστη.
ΟΡΕΣΤΗΣ (συνέρχεται)
Ωχ ! ..
ΠΥΛΑΔΗΣ
Τι έπαθες ψυχή μου;
ΟΡΕΣΤΗΣ
Μ' έπιασε το γλυκύ μου. .

ΠΥΛΑΔΗΣ

Σου, πέρασε;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Δόξα σοι ο Θεός.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Πάμε, λοιπόν, να μπούμε στην καλύβα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Αχ, τ' ήταν να ψάχνω σ' όλους τους μαχαλάδες

τους πικρομάσητους ντολμάδες

Στην πόρτα της στέκω εκστατικός

έμπα και ο θεός βοηθός.

(Μπαίνουν στην πόρτα. Από δεξιά και αριστερά μπαίνει πάλι ο χορός των γυναικών. Οι γυναίκες άλλες κουτσαίνουν άλλες κρατούν τα πλευρά τους).

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Ωιμέ ! Καϊμέ ! . .

Στερνή μου ελπίδα πέτα!

Ως που να φτάσει μου η σειρά

του σώθηκε η φέτα.

ΧΟΡΟΣ

Ωιμέ ! , Καημέ !

Τα ίδια και τα ίδια

μου σπάσαν τα παΐδια.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ (μπαίνει)

Αλίμονο γειτόνισσες

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Τι έκανες; Τι ψώνισες;

Τύχη σήμερα είχες;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τρίχες !

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ (μπαίνει έξαλλος)

Γυναίκες της Κολοκυνθούς

των Πετραλώνων, της Ψειρούς
ακούστε τα μαντάτα.

ΧΟΡΟΣ

Τι τρέχει;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ο Γκίκας τους τις βρέχει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ποιανούς;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Δύο ξένους

πού είδε πώς ήλθαν ποδαράτους

από το τέρμα Ιπποκράτους.

ΧΟΡΟΣ

Μα πως;

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

Να κει πού μπήκανε

στην πολυμίσητη

καλύβα του μαυραγορίτη

βλέπει ο ένας τους το κρέας

κι' ως είχε μήνους να το δει

μυρίζεται

ζαλίζεται

κλονίζεται

το μάτι του θολώνει

το χέρι του απλώνει

και λέει με φωνή αψή

“Ωχου και θα το ψήσω στο ταψί” !

Κι' ως είχε χυμήξει με μανία

σαν να τον κυνηγούσε Ερινύα

του κόβει ο Γκίκας την ανάσα

με μιά φωνή στριγκή
“πίσω ορέ μπαγάσα” !. . .
Θυμώνει ο ξένος στο λεπτό
κι' αρχίζει ξύλο και κακό
χυμάνε τώρα λαύροι
όσοι βρισκόταν μαύροι
και σου τους συγυρίζουν και τους δυο.
Ο ένας γλύτωσε.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ποιος απ' τούς δυο;

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

Δεν ξέρω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ο άλλος;

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

Πάει στον Ευαγγελισμό.

(Μπαίνει από την πόρτα του σπιτιού ο Ορέστης. Είναι κατάχλωμος από την αγωνία)

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ποιος είσαι ξένε;

σαν γνώριμη η φάτσα σου
μα δεν μπορώ να στοχαστώ.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Με κάνανε παστό.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

και από που έρχεσαι ;
πού μαύρο σε κάνανε οι μαύροι παναθεμά τους ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Από το τέρμα Ιπποκράτους.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Αλοί ! Αλοί !

ΟΡΕΣΤΗΣ (στον Πυλάδη)

Είναι ζουρλή;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Από εκεί ξεκίνησα κι εγώ.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Και γώ. Μα πώς σε λένε;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Είμαι από καλή οικογένεια

με λένε Ιφιγένεια.

ΟΡΕΣΤΗΣ (την κοιτάζει καλά-καλά)

Παρντόν;

δεν είναι δυνατόν ! . . .

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Η φάτσα μου ειν' αόριστη

κατάντησα αγνώριστη.

ΟΡΕΣΤΗΣ (την κοιτά πάλι)

Τα μάτια εκείνα. . .

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ήταν άλλοτε μαύρα

και κιτρίνισαν

και δαύτα από την πείνα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

δεν είναι δυνατόν! . . .

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Παρντόν;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Έχετε αδελφόν;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ω ξένε ! Έχω. Μα να τον δω δεν τον γνωρίζω, αλλοί.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μάλλον ζουρλή ! . . . Νομίζω δηλαδή . . .

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Είπατε τίποτε ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Παρντόν. Είπα δηλαδή

πως είναι δυνατόν

αν έχετε αδελφόν

να μη τον γνωρίζετε;

Μήπως να τον ιδείτε

έχετε πάρα πολύν καιρόν;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μπα ! Αλλά κι' αυτός από την πείνα

αλλάζει φάτσες πέντε στο λεπτόν !

Ωιμένα μου γυρνά ολημερίς

κι ολονυχτίς στο παλιοπάζαρο

κι έγινε σαν το Λάζαρο.

Σύρε, ξένε μου, σπίτι μου

εκεί στο τέρμα Ιπποκράτους

θα σε δεχτούνε με χαρά τους

στ' αρχοντικό της θείας Νικόλαινας

του κοσμοξάκουστου Νικόλα

να δώσεις το μαντάτο..

Πες πώς η κόρη τους η Ιφιγένεια ...

ΟΡΕΣΤΗΣ

είσαι εσύ ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Εγώ. Κι' εσύ ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ειμ' ο Ορέστης.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τ' αδέρφι μου ; Μπορεί ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ναι, μωρή ! . . .

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ωιμέ που με βασάνιζες

μοίρα κακίστρα μου! . . .

ΟΡΕΣΤΗΣ (την αγκαλιάζει)

Ρε Βαγγελίστρα μου !

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ωιμέ... Ωιμέ.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ε, σκάσε ντε !

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πως θα γυρίσουμε στο σπίτι !

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιατί; Τα βάσανά μας παν! . . .

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τα πόδια δε βαστάν.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ωχού . . . Μπελάδες.

Νοιώθεις ζαλάδες;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θολούρες και λιγούρες

(Η Ιφιγένεια που σ' όλο αυτό το διάστημα κλονιζόταν σωριάζεται απ' την πείνα) .

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ωχού ! . . . Τώρα δα μ' έκανες και στέκω ενεός.

Ωχ! να κι ο από μηχανής θεός!

(Περνά ένας άνθρωπος με καρτσάκι. Βάζει μέσα την Ιφιγένεια και την τραβά).

ΧΟΡΟΣ

Κι εμείς ωιμέ

και πάλι στην ουρά

ενώ η κοιλιά

ξαναβαράει ταμπουρά ! . . .

ΑΥΛΑΙΑ